

การสัมมนา "Financial Report Update 2001 : The Changing Scene

การบรรยายพิเศษ เรื่อง

ความสำคัญของมาตรฐานบัญชี ต่อการรายงานข้อมูลทางการเงิน

ขององค์กรธุรกิจ

โดย ดร. ประสาร ไตรรัตน์วรกุล เลขานุการ สนง. คณะกรรมการ กสท.

14 ธันวาคม 2544

สวัสดีครับท่านผู้บริหารของ PricewaterhouseCoopers และผู้เข้าสัมมนาทุกท่าน ผมรู้สึกเป็นเกียรติอย่างยิ่งที่ได้รับเชิญมากล่าวเปิดสัมมนาเรื่อง "The Financial Report Update 2001 : The Changing Scene" ในวันนี้ และบรรยายพิเศษในหัวข้อ "ความสำคัญของมาตรฐานบัญชี ต่อการรายงานข้อมูลทางการเงินขององค์กรธุรกิจ"

ผมขอขอบคุณ PricewaterhouseCoopers ที่จัดสัมมนาในวันนี้ เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจแก่องค์กรธุรกิจ ในการเตรียมตัวนำมาตรฐานการบัญชีฉบับใหม่ ๆ ทั้งที่ออกใช้บังคับแล้ว และที่กำลังจะประกาศใช้ไปปฏิบัติ

ที่ผ่านมา มีการนำมาตรฐานบัญชีใหม่ ๆ ออกใช้จำนวนมาก และยังมี การนำ พรบ. การบัญชี ออกใช้บังคับ ทำให้ทั้งจำนวนบริษัทที่ต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี และจำนวนมาตรฐานการบัญชีที่ต้องปฏิบัติตามเพิ่มขึ้นมาก ตอนนี้มี 48-49 ฉบับ ถ้าของใหม่ออกมาหมดก็เป็น 56 ฉบับ แกรมของเก่ายังแก้อีก ผมจึงรู้สึกเห็นใจและเข้าใจผู้ปฏิบัติดีว่า ต้องปรับตัวกันมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ตอนนี้เป็นช่วงที่ภาวะเศรษฐกิจของเราก็ไม่ค่อยดี มาตรฐานการบัญชีที่ออกมาหลายเรื่องก็เป็นเรื่องใหม่ บางเรื่องก็เป็นเรื่องยากในตัวของมันเอง เช่น เรื่องสัญญาทางการเงิน ที่กำลังจะออกมา ซึ่งครอบคลุมถึงพวกตราสาร derivative ที่ซับซ้อนทั้งหลายด้วย และมาตรฐานที่เยอะ ๆ หนา ๆ นี้ ก็เชื่อว่าอ่านสนุก น่าตื่นเต้นแบบ Harry Potter เท่าที่ผมได้เคยดู ก็รู้สึกว่าต้องแกะลายแทง ทำความเข้าใจกันยากพอสมควร ผมจึงเชื่อเป็นอย่างยิ่งว่า การสัมมนาในวันนี้จะเป็นประโยชน์แก่ทุกท่านในการทำความเข้าใจกับมาตรฐานเหล่านี้

ผมเข้าใจว่าท่านที่เข้าร่วมสัมมนานี้ ส่วนใหญ่จะเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำบัญชีของบริษัท โดยเฉพาะบริษัทจดทะเบียน หลายท่านอาจจะมีคำถามว่า ถ้าทางการทราบแล้วว่า การทำตามมาตรฐานการบัญชีมันยากลำบากสำหรับภาคธุรกิจ ทำไมจึงยังปล่อยให้เป็นอย่างนี้ คำบ่นที่เราได้ยินมาบ่อย ๆ ก็เช่น

- ภาคธุรกิจกำลังแย่ ทำไมมาบังคับให้เขาต้องถอดเสื้อผ้าในขณะที่อากาศหนาวเหน็บ (เราไม่ใช่บัลแกเรียซะหน่อย)

- จะเปิดเผยข้อมูลไปทำไม ยิ่งเปิดมากยิ่งเสียเปรียบคู่แข่ง
- มีกฎเกณฑ์ มาตรฐานต่าง ๆ เยอะ ทำตามไม่ทัน และ กลด. ก็ชอบออกกฎหมายตอนใกล้ ๆ จะปิดงวด ยิ่งทำตามไม่ทันเข้าไปใหญ่
- กฎเกณฑ์ที่ออกมาหลายเรื่องปฏิบัติไม่ได้ ไม่ได้เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติมีโอกาสให้เห็นก่อนออก
- บริษัทต้องทำตามผู้สอบบัญชี ไม่เช่นนั้น กลด. จะไม่รับงบ และทำให้บริษัทถูกปรับ
- ผู้สอบบัญชีต้องยึดถือ และปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี แบบเข้มสุด ๆ เพราะกลัว กลด. จะลงโทษ เป็นต้น

ความเห็น หรือเสียงบ่นเหล่านี้ หลายเรื่องเป็นเรื่องที่น่าเห็นใจ สามารถเข้าใจได้ และเราก็คืออยากเข้าไปช่วยแก้ปัญหา แต่บางเรื่องก็เป็นความเข้าใจที่ยังไม่ถูกต้องนัก วันนี้ผมจึงอยากขอถือโอกาสมาเสนอมุมมองอีกด้านหนึ่ง และเล่าให้ฟังว่าหลายเรื่องมีที่มาอย่างไร กลด. ทำอะไร และกำลังจะทำอะไรต่อไปบ้าง ผมเห็นว่าเรื่องสำคัญที่สุดประการแรกของการจัดทำงานการเงินของบริษัทเอกชน คือ **ทัศนคติ**ของผู้บริหารต่อการจัดทำงานการเงิน ถ้าหากมองว่ามันเป็นภาระ เป็นต้นทุน มันก็จะเป็นภาระอยู่เสมอ ไม่ว่ามาตรฐานการบัญชีจะมีมากน้อยเพียงใด เพราะเรื่องที่เขาไม่ยอมทำ บางครั้งเป็นเรื่องที่พื้นฐานมาก เช่น ไม่อยากทำงบกำไรขาดทุน เพราะกลัวคู่แข่งรู้ว่ากำไรเท่าไร

เท่าที่สังเกต ผู้ที่บ่นแบบนี้ มักจะไม่ได้มองว่าการจ้างฝ่ายขาย ซึ่งเงินเดือนอาจจะมากกว่าพนักงานฝ่ายบัญชีด้วยซ้ำ เป็นภาระต้นทุนด้วย เพราะเห็นว่าฝ่ายขาย คือ ผู้สร้างรายได้ให้แก่บริษัท

ถ้ามองให้ดี ในการทำธุรกิจ บริษัทไม่ได้ขายแค่เพียงสินค้า แต่ขายความน่าเชื่อถือให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องด้วย ไม่ว่าจะเป็น

- คู่ค้า ซึ่งเขาก็ต้องการเลือกติดต่อเฉพาะกับบริษัทที่น่าเชื่อถือ
- สถาบันที่ให้กู้ยืมเงิน เพราะเขาก็ต้องการ ให้กู้ยืมเงินเฉพาะกับบริษัทที่ น่าเชื่อถือ
- และที่สำคัญ คือ ผู้ถือหุ้น/ผู้ลงทุน โดยเฉพาะกรณีที่เป็นบริษัทจดทะเบียน หรือบริษัทที่อยากหาผู้ร่วมทุนจากภายนอก ซึ่งผมจะขอเน้นเฉพาะส่วนนี้ เพราะใกล้ตัว กลด. หน่อย

จากการพูดคุยกับผู้บริหารของบริษัทหลายราย เขาได้ให้ข้อคิดว่า ในภาวะเศรษฐกิจแบบนี้ การจะขายของให้ได้กำไรต่อผู้ถือหุ้นซัก 10-20% มันยากเย็นเต็มที มันไม่มีอะไรจะทำให้ผู้ถือหุ้นได้ผลตอบแทนได้สูงเท่ากับการทำให้หุ้นมีราคาสูงขึ้น

จากสภาพตลาดหลักทรัพย์ตอนนี้ หุ้นต่าง ๆ ราคาตกลงมาเยอะ ในยามที่ตลาดเราดี ๆ P/E ratio อาจจะราวๆ 14-15 เท่า Price/Book value อาจจะ 3-4 เท่า

ตอนนี้ P/E ของเราแค่ 5-6 เท่า P/BV อาจจะไม่ถึง 1 เท่า ถ้าทำให้ P/E ratio ขึ้นไปได้เป็นซัก 10 เท่า ซึ่งก็น้อยแล้วถ้าเทียบกับตอนสภาพตลาดดีๆ แค่นี้ผู้ถือหุ้นก็ได้ผลตอบแทนเกือบ 100% แล้ว

ปัญหาที่คือ จะทำอย่างไรให้ P/E เพิ่มขึ้น ผู้ลงทุนที่ลงทุนในตลาดหุ้น ไม่ได้ซื้อของที่จับต้องได้ เหมือน การซื้อสินค้า สิ่งเดียวที่เขาซื้อคือ ความเชื่อมั่น ทั้งความเชื่อมั่นในศักยภาพทางธุรกิจ ที่จะทำให้ E-earnings สูงขึ้นในอนาคต และเชื่อมั่นใน governance ของกิจการ ซึ่งจะทำให้ความเสี่ยงในการลงทุนของเขาลดลง และทำให้อัตรา P/E สูงขึ้น

สิ่งที่เราช่วยกันสร้างได้ คือ ความเชื่อมั่นใน governance ของกิจการ และการเปิดเผยข้อมูลที่ถูกต้อง น่าเชื่อถือ ก็เป็นส่วนสำคัญอย่างหนึ่งของการมี good corporate governance นั่นเอง หากบริษัทที่มีหน้าที่จัดทำบัญชีมีทัศนคติต่อการจัดทำงบการเงินแบบนี้แล้ว ผมเชื่อว่ามุมมองเกี่ยวกับการจัดทำงบการเงินจะเปลี่ยนไป

จากการมองเป็นต้นทุน จะเปลี่ยนเป็นเรื่องของการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กิจการ หลายท่านก็คงเคยได้ยินผลการสำรวจที่ McKinsey เคยทำไว้แล้ว ที่บอกว่า ในประเทศไทย ผู้ลงทุนยอมจ่าย premium ให้แก่บริษัทที่มี governance ดีถึง 20-27% ผมว่าเราคงหาธุรกิจที่ให้ผลตอบแทนแบบนี้ยากเหมือนกัน

ถามว่าในยามที่ภาวะเศรษฐกิจเป็นแบบนี้ การสร้างมูลค่าให้กับกิจการจำเป็น หรือไม่ ผมคิดว่าทุกท่านก็คงเห็นเหมือนกันว่าจำเป็น การหาผู้ลงทุนใหม่ก็จำเป็น ดังนั้น การจัดทำงบการเงินที่น่าเชื่อถือก็จึงจำเป็นด้วย อย่างมองว่าการเปิดเผยข้อมูลเป็นการถอดเสื้อผ้า ในทางตรงกันข้าม ขอให้มองว่าการจัดทำเอกสารเปิดเผยข้อมูลที่ดี ตรงไปตรงมา เป็นเหมือนการแต่งตัวที่มันสะท้อนความเป็นตัวเราเอง ซึ่งมันจะทำให้ผู้ใส่รู้สึกมั่นใจ และเสริมบุคลิกให้ดูดีในสายตาคนอื่น อันนี้เน้นว่าต้องเป็นการแต่งตัวที่สะท้อนภาพตัวเองเท่านั้นนะ ไม่ใช่การมาแต่งตัวเป็นคนอื่นที่เราไม่ได้เป็น อย่างนั้นคงไม่ดีแน่ และอย่าแปลไปว่า กลด. กำลังชวนบริษัทมาแต่งตัว หรือมาแต่งงบการเงิน ไม่ใช่ซะครับ

เมื่องบการเงินที่น่าเชื่อถือจำเป็น คำถามต่อมาคือ ทำอย่างไรให้งบการเงินน่าเชื่อถือ

ในเมื่อผู้ลงทุน หรือคู่ค้าเขาเลือกบริษัทที่เขาจะลงทุน หรือบริษัทคู่ค้าได้ เขาก็ย่อม ต้องการเปรียบเทียบ ทางเลือกต่าง ๆ เพื่อหาทางเลือกที่เหมาะสม ทำอย่างไรจะเปรียบเทียบข้อมูลของบริษัทที่เป็นทางเลือกต่าง ๆ ได้ คำตอบก็คือ ต้องมีมาตรฐานการบัญชีเดียวกัน ตัวเลขจะได้เปรียบเทียบกันได้ และถ้าเรายังต้องการดึงดูดเม็ดเงินลงทุนจากต่างประเทศ เราก็จำเป็นต้องใช้หรืออ้างอิงมาตรฐานการบัญชีเรากับ

มาตรฐานที่เขารู้จัก ไม่เช่นนั้น เขาก็ไม่เข้าใจหรือไม่เชื่องบการเงินของเรา และก็ไม่กล้าลงทุน ที่ผ่านมา จึงเห็นว่าเราได้ออกมาตรฐานการบัญชีมาเยอะ ส่วนมากก็คือให้สอดคล้องกับ IAS ซึ่งแนวโน้มของประเทศต่าง ๆ ก็เป็นไปในแนวเดียวกัน

เมื่อมีมาตรฐานแล้ว ปัญหาที่ตามมา คือ ผู้ปฏิบัติไม่เข้าใจ มีความเห็นไม่ตรงกับผู้สอบบัญชี หรือไม่เห็นด้วยกับมาตรฐานบางเรื่อง กลด. ทำอะไรบ้าง

ก่อนอื่นขออนุญาตทำความเข้าใจนิดหนึ่งว่า กลด. เห็นว่ามาตรฐานการบัญชีสำคัญมากต่อการสร้างความน่าเชื่อถือของตลาดทุน แต่ กลด. ไม่ได้เป็นผู้ออกมาตรฐานการบัญชี ที่ผ่านมา เราได้ร่วมเป็นคณะทำงานร่างมาตรฐานบางเรื่อง หรือขอความร่วมมือให้มีการออกมาตรฐานหรือแนวปฏิบัติบางเรื่องมารองรับธุรกรรมใหม่ ๆ เช่น มาตรฐานเพื่อรองรับการทำ securitization การทำธุรกิจยืมและให้ยืมหลักทรัพย์ การซื้อหุ้นคืน เป็นต้น แต่มาตรฐานที่ออกมาเป็นการอนุมัติจากสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาต และตาม พรบ. การบัญชี มาตรฐานต่าง ๆ ก็ต้องผ่านความเห็นชอบของ ก.บ.ช. ซึ่งกระทรวงพาณิชย์ เป็นผู้ดูแลด้วย

อย่างไรก็ดี ผมเข้าใจว่าก่อนจะนำมาตรฐานต่าง ๆ ออกใช้ สมาคมฯ ก็จะจัด hearing เพื่อรับฟังปัญหาและข้อเสนอแนะจากผู้ที่เกี่ยวข้องอยู่แล้ว แต่ที่ผ่านมายังไม่ค่อยได้รับความเห็นกลับมามากนัก ทุกท่านในที่นี้อาจจะช่วยกันเสนอต่อไปได้ว่า จะทำอย่างไรให้การทำ hearing effective กว่านี้ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติได้มีส่วนร่วมในการพิจารณามาตรฐานใหม่ ๆ มากขึ้น หากมีปัญหาก็คจะได้แก้ไขก่อน ผมเชื่อมั่นว่าทุกคนต้องการจะให้มาตรฐานที่ออกมามี ปฏิบัติได้กันทั้งนั้น การออกมาตรฐานการบัญชีที่ผ่านมาอาจจะรีบเร่งไปบ้าง หรือบางเรื่องอาจจะไม่ชัดเจนเพียงพอ ผมคิดว่าเรื่องพวกนี้แก้ไขปรับปรุงได้ทั้งนั้น เรื่องไหนเป็นปัญหาจริง ๆ ก็ขอให้บอกเราจะได้ช่วยกันแก้ไข

ในส่วนของ กลด. ทำหน้าที่หลัก คือการติดตามดูแลให้บริษัทจดทะเบียนจัดทำงบการเงินให้เป็นไปตามมาตรฐาน และผ่านการตรวจสอบบัญชีจากผู้สอบบัญชีที่น่าเชื่อถือ

ผมยอมรับว่าภาพจน์ของ กลด. ที่ผ่านมาค่อนข้างน่ากลัว มีข่าวที่ไร หรือเชียวบริษัทมาที่ไร ก็มักจะเป็นเรื่องการเปรียบเทียบปรับ การสั่งพักการให้ความเห็นชอบ การกล่าวโทษ ฯลฯ เรื่องการลงโทษผู้กระทำผิดเหล่านี้ยังจำเป็น เพราะปัญหาของเราเป็นเรื่องการ enforce ซึ่งยังไม่เพียงพอด้วย และในระยะก่อนหน้าที่เราเอาจริงกับผู้ที่ทำหน้าที่บกพร่อง เราเห็นได้ชัดเจนว่า หลังจากนั้นงบการเงินของบริษัทเปิดเผยข้อมูลดีขึ้น ผู้สอบบัญชีระมัดระวังการปฏิบัติหน้าที่มากขึ้น อย่างไรก็ตาม เราก็ไม่ได้ต้องการให้ผู้สอบ

บัญชีระมัดระวังมากจน conservative แบบสุด ๆ มาตรฐานการบัญชีหลายเรื่องเปิดให้ใช้ดุลยพินิจ ก็คาดหวังว่าผู้ที่เกี่ยวข้องจะใช้ดุลยพินิจตามความเหมาะสมเป็นรายกรณี

ประเด็นที่อยากทำให้พวกเราสบายใจ และเข้าใจกันมากขึ้น คือ กลต. ไม่ได้คั่นงบ หรือเปรียบเทียบปรับ บริษัทที่ผู้สอบบัญชีให้ความเห็นแบบมีเงื่อนไขทุกกรณี หากเป็นเงื่อนไขในเรื่องที่ต้องใช้ดุลยพินิจ ไม่มีผิด ไม่มีถูก เช่น การประมาณการค้อยค่าของสินทรัพย์ และบริษัท กับ ผู้สอบบัญชีมีความเห็นแตกต่างกัน ผู้สอบบัญชีอาจจะ qualify ไว้หน้างบ แต่บริษัทก็สามารถอธิบายเหตุผลของบริษัทไว้ในหมายเหตุประกอบงบ ซึ่งเป็นส่วนของบริษัทได้ ถ้า กลต. เห็นว่าเหตุผลของทั้ง 2 ฝ่าย สมเหตุสมผล และผู้ลงทุนมีข้อมูลเพียงพอแล้ว เราก็จะยังถือว่าบนั้นเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชี แต่หากบริษัทไม่ได้ให้เหตุผลในส่วนที่ความเห็นแตกต่างกันนั้นไว้ บางครั้ง ก็อาจจะจำเป็นต้องยึดความเห็นของผู้สอบบัญชีเป็นหลัก และต้องขอให้บริษัทแก้ไข ดังนั้น จึงอยากขอให้บริษัทใช้หมายเหตุประกอบงบการเงินให้เป็นประโยชน์ด้วย

บทบาทในอีกด้านหนึ่งของ กลต. ที่อยากจะขอประชาสัมพันธ์ ก็เป็นเรื่องการสนับสนุนให้บริษัทปฏิบัติให้ถูกต้อง กลต. ไม่ได้ทำเฉพาะในเรื่องการดำเนินการเมื่อมีการกระทำผิด ผมคิดว่าทุกคนอยากจะทำตัวถูกต้องกันทั้งนั้น ที่ผ่านมามาเราจึงได้ให้ความสำคัญกับการสนับสนุน จูงใจ ให้ความรู้แก่บริษัทเพื่อช่วยให้บริษัทปฏิบัติได้ถูกต้องตั้งแต่ต้น

ที่ผ่านมา กลต. ได้ไปเยี่ยมชมบริษัท เพื่อทำความเข้าใจ และรับฟังปัญหาเพื่อนำมาหาทางแก้ไขให้ต่อไป เพราะฉะนั้น ถ้าท่านได้รับคำขอจากเรา อย่าเข้าใจผิดคิดว่าเราจะไปตรวจ หรือไปจับผิดคนละครับ ที่จริงแล้วเราตั้งใจไปช่วยมากกว่า เราไม่ได้เอาทีมตรวจสอบไป

นอกจากนี้ เราได้ออกคู่มือ หนังสือชักชวนความเข้าใจ คำอธิบายการปฏิบัติต่าง ๆ ที่มีรายละเอียด และน่าจะสามารถเข้าใจได้ง่ายกว่าตัวประกาศ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติเข้าใจตรงกัน มีการจัดสัมมนาอยู่เป็นระยะ และเพื่อเป็นเครื่องมือช่วยให้ท่านสามารถตรวจสอบตัวเองได้ว่าท่านปฏิบัติถูกต้องครบถ้วนตามข้อกำหนดต่าง ๆ แล้ว หรือไม่ เราก็มีการจัดทำแบบประเมินต่าง ๆ ในลักษณะ check list ในเรื่องสำคัญด้วย เรามีรายละเอียดต่าง ๆ พอสมควรที่ท่านสามารถตรวจสอบดูได้

เรื่องที่หลาย ๆ ท่านอาจจะยังไม่ทราบกัน คือ เรามีบริการปรึกษาหารือด้วย หากบริษัทและผู้สอบบัญชีมีความเห็นไม่ตรงกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการตีความ การให้ความเห็น บริษัทและผู้สอบบัญชีสามารถจูงมือกันมาหาขอความเห็นจาก กลต. ซึ่งเป็นคนกลางได้ ท่านจะได้มีงบการเงินที่สะอาดในครั้งเดียว โดยผู้สอบบัญชีไม่ต้องตั้งเงื่อนไขไว้ รับรองว่าเราจะไม่มีการกคณาพิกา แล้วส่งบิลไปเรียกเก็บค่า

ปรึกษาในภายหลัง นอกจากนี้ ถ้าเป็นเรื่องไม่ซับซ้อนมาก จะโทรมาคุย ปรึกษาหารือกับเจ้าหน้าที่ก็ได้
เรามีการจัดเจ้าหน้าที่ไว้ดูแลแต่ละบริษัท

ทั้งหมดนี้ ผมหวังว่าทัศนคติที่ท่านมีกับการจัดทำบัญชี และกับ กสศ. จะเปลี่ยนไปบ้าง อยากให้ท่านมอง
กสศ. ว่าเป็น partner ที่ช่วยท่านในเรื่องการสร้างความสำเร็จ ในการช่วยแก้ปัญหา และในเรื่องการ
ระดมทุน ขอขอบคุณมากครับ